

הדוחות הכספיים
ליום 30 בספטמבר

2022

תוכן העניינים

4	דוח הדירקטוריון וההנהלה
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
36	סקירת הסיכונים
58	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
60	בקורות ונהלים
61	הצהרת המנכ"ל
62	הצהרת החשבונאי הראשי
63	דוחות כספיים
151	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח
152	ממשל תאגידי
154	פרטים נוספים
159	נספח

דוח הדירקטוריון וההנהלה

6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
6	תיאור פעילות קבוצת הבנק
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
9	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
10	יעדים ואסטרטגיה
11	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
11	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
14	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
18	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
28	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
34	חברות מוחזקות עיקריות
36	סקירת הסיכונים
36	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
38	סיכון אשראי
53	סיכון שוק
56	סיכון נזילות
57	סיכונים אחרים
58	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
60	בקורות ונהלים

רשימת לוחות

8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
14	תמצית דוח רווח והפסד	2
15	הרכב הרווח המימוני, נטו	3
15	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	4
16	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	5
16	התפלגות ההכנסות מעמלות	6
17	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	7
18	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	8
18	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	9
18	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	10
19	אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	11
19	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	12
20	החלוקה הענפית של ששת הלוחים הגדולים בקבוצה	13
20	הרכב תיק ניירות הערך	14
21	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	15
21	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	16
21	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות	17
22	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	18
22	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	19
23	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	20
26	הון והלימות ההון	21
26	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	22
27	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2019	23
28	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	24
28	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	25
29	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	26
30	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	27
32	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	28
38	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	29
41	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	30
44	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	31
45	חשיפות עיקריות למדינות זרות	32
46	היקף ההלוואות לדיור	33
47	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	34
48	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	35
52	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	36
53	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	37
54	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה	38
55	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	39
55	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	40
55	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	41
56	יחס מימון יציב נטו	42
57	יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	43

דוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2022

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 22 בנובמבר 2022, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן ביחד - "קבוצת הבנק"), ליום 30 בספטמבר 2022.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונדליות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לגופים מוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון.
 - החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי 'ובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, פועלים סניפים המתמחים במגזר הדתי והחרדי.
 - חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח עם הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.
- בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה גם את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

חאי החשבון סומך חייקין (KMPG) מכהנים כחאי החשבון של הבנק משנת 1972.

אישרור דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 4 בינואר 2022, אישררה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג ilAAA\Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA-.

ביום 8 באוגוסט 2022, אישררה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג il.aa2, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג il.P-1, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג il.Aaa אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג il(hyb).Aa3 אופק יציב.

ביום 8 בנובמבר 2022, אישררה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2, את פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ואת תחזית הדירוג ליציב.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "עד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			יחסים פיננסיים עיקריים
2021	2021	2022	2021	2022	2022	
			באחוזים			
14.7%	15.1%	15.1%				מדדי ביצוע עיקריים
0.82%	0.84%	0.82%				תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾⁽³⁾
11.46%	11.64%	10.17%				תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
5.34%	5.54%	5.10%				יחס הון עצמי רובד 1
128%	133%	127%				יחס המינוף
*139%		134%				יחס כיסוי הנזילות
2.6%	2.6%	2.7%				יחס מימון יציב נטו ⁽²⁾
1.6%	1.6%	1.9%				יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
0.8%	0.8%	0.8%				יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
58.3%	57.9%	53.3%				יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
						יחס יעילות
1.05%	1.12%	1.01%				מדדי איכות אשראי עיקריים
**0.62%	0.72%	0.47%				שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
**244%	222%	224%				שיעור חובות לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
(0.01%)	(0.02%)	0.03%				שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור לא צובר
(0.23%)	(0.30%)	0.09%				שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
						שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
2021	2022	2022	2021	2022	2022	
			במיליוני ש"ח			
1,072	1,131					רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,090	2,613					הכנסות רבית, נטו
(206)	74					הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,281	1,194					הכנסות שאינן מרבית
1,057	1,125					מזה: עמלות
1,953	2,028					הוצאות תפעוליות ואחרות
1,199	1,231					מזה: משכורות והוצאות נלוות
10.68	11.27					רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
2021			2022			נתונים עיקריים מהמאזן
31 בדצמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	2022	
			במיליוני ש"ח			
180,470	173,758	194,987				סך כל הנכסים
57,370	57,083	56,012				מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
15,091	14,803	15,331				ניירות ערך
101,164	95,877	114,539				אשראי לציבור, נטו
170,033	163,301	184,290				סך כל ההתחייבויות
153,447	148,273	164,902				מזה: פקדונות הציבור
5,144	5,471	4,998				פקדונות מבנקים
3,356	2,851	5,030				אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,003	10,022	10,237				הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
2021			2022			נתונים נוספים
31 בדצמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	2022	
12,950	11,820	14,500				מחיר מניה (באגורות)
543	224	708				דיבידנד למניה (באגורות)

* הוצג מחדש.

** הוצג מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה על חובות שאינם צוברים חלף הגילוי על חובות פגומים.

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס מימון יציב נטו חושב החל משנת 2021. לפיכך, לא מוצגים נתוני השוואה לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30.9.2021.

(3) בהתאם להוראות בנק ישראל, החל משנת 2022, שונתה שיטת המרת התשואה לתקופה למונחים שנתיים, מחישוב מעריכי לחישוב ליניארי. נתוני השוואה הוצגו מחדש.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות ואיסור הלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי וסיכון מודל.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך, מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2021.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים הינם סיכון מאקרו כלכלי, סיכון אסטרטגי/מודל עסקי, סיכון רגולטורי, סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכונים חוצי גבולות, סיכון בנקאות הוגנת וסיכון סביבתי. לפירוט נוסף אודות הסיכונים המובילים והמתפתחים, ראה בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון, מדי חצי שנה. בחודש נובמבר 2019, אישר דירקטוריון הבנק אסטרטגיה תאגידיית מעודכנת לשנים 2020-2022. בימים אלו, הבנק פועל לגיבוש אסטרטגיה תאגידיית חדשה לשנים 2023-2025.

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחית על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים על עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכוני האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסינים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל לחיזוק מעמדו בקרב לקוחותיו ומכוון להענקת שירותים בנקאיים מעודכנים ומותאמים לצרכיהם, ביעילות, במקצועיות ובביטחון, תוך התאמה לסביבת הבנקאות המשתנה ושמירה על רמת סיכון מידתית.

בתכנית האסטרטגית נקבעו מיקודים עסקיים, שמטרתם להצעיד את הבנק קדימה בסביבת התחרות ותחת תנאי אי ודאות. לתכנית יעדי על במונחי תשואה על ההון ויחס יעילות. במקביל לניהול סיכונים מושכל, הבנק שם דגש בתכנית לנושאים הבאים:

- מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי.
- שמירה על מובילותו בשוק ההון.
- צמיחה ממוקדת סגמנטים נבחרים במגזר העסקי.
- מיקודן של החברה הבת מסד והמותגים יובנק, פאג"י ואוצר החייל, בנישות הפעילות הייחודיות להם.
- הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות תוך יעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף והמשך הסטה לערוצי הבנקאות הדיגיטלית.
- בנייה וחיזוק של יכולות ליבה קריטיות, כגון ניהול הדאטה ופיתוח עסקי.

תהליכים אסטרטגיים נוספים שבוצעו בבנק בשנים האחרונות, כללו את אסטרטגיית תשתיות המחשוב, אסטרטגייה לפעילות הדיגיטל, אשר מטרתה לדאוג למענה טכנולוגי מתקדם ללקוחות, אסטרטגיית דאטה, הממנפת את המידע הרב בארגון ליצירת ערך עסקי משמעותי לבנק וללקוחותיו ואסטרטגיה לתחום הסינוף, אשר מטרתה להתאים את מערך הסינוף לעולם הבנקאות המשתנה.

היבטי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

הבנק רואה חשיבות מרובה בקידום היבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) בפעילותו העסקית ומשקיע בכך משאבים רלוונטיים, בהתאם לאסטרטגיה העסקית שלו.

במהלך הרבעון השני של השנה, גיבש הבנק אסטרטגיית ESG ארגונית כוללת, במסגרתה נקבעו יעדים רב שנתיים, תוך התמקדות במספר תחומים מרכזיים כמפורט להלן.

- שילוב היבטי ESG בתחום שוק ההון - במסגרת מובילותו בשוק ההון, החליט הבנק לשלב שיקולי ESG בייפוץ ההשקעות ולהנגיש מידע בנושא ללקוחותיו, באמצעות יועצי ההשקעות הבנקאיים ומערכות המסחר. במסגרת זו, הבנק פועל להנגיש מידע בנושא ESG של ניירות ערך שונים באמצעות מערכות המסחר ובוחן את האפשרות לשלב דירוגי ESG במתודולוגיות האנליזה של הבנק לניירות ערך. במקביל, הבנק השלים מערך הדרכות בנושא ליועצי ההשקעות הבנקאיים, במטרה לסייע להם לשלב את תחום ה-ESG בתהליכי הייעוץ, בהתאם לצרכי הלקוחות והנחיותיהם.
- ניהול סיכוני סביבה ואקלים באשראי העסקי - הבנק בוחן באופן קבוע את תהליכי ניהול סיכוני הסביבה בעסקאות אשראי מהותיות ומקפיד בעת קבלת החלטות מתן אשראי, להתחשב בהיבטי הסיכון הסביבתי, ככל שהנושא רלוונטי לעסקה. על רקע ההתפתחויות המשמעותיות של השנים האחרונות בפרקטיקות לניהול סיכוני סביבה, מתעתד הבנק לבצע בחינה מחודשת של תהליכי הערכה וניהול הסיכון הסביבתי, תוך התאמתם, ככל שניתן, לפרקטיקות המקובלות בעולם. במסגרת זו הבנק יבחן את תיאבון הסיכון שלו, לרבות קביעת יעדים ומגבלות.
- קידום הבנה פיננסית בקרב לקוחות הבנק, בדגש על שוק ההון - הבנק שוקד על קידום הבנה פיננסית של לקוחותיו השונים, באמצעים דיגיטליים, כגון קורסים וסרטונים. התכנים מפורסמים ללקוחות באתר האינטרנט של הבנק, במטרה להרחיב את היקפי החשיפה לתכנים הללו, להעצים את הידע הפיננסי של הלקוחות ולסייע להם לקבל החלטות פיננסיות מושכלות יותר. חלק מהתכנים מותאמים לצרכים ייחודיים של לקוחות מסקטורים ספציפיים, כגון עסקים קטנים ועצמאים. מעבר לערך החברתי הרב במהלך זה, הבנק מכיר בחשיבות של הידע הפיננסי של לקוחותיו, גם כחלק מכלי ניהול הסיכונים שלו.
- קידום גיוון בתעסוקה - כארגון, אשר אחד האלמנטים העסקיים המרכזיים שלו הוא פנייה למגוון רחב של מגזרים ואוכלוסיות בחברה הישראלית, הבנק מאמין בחשיבותו של גיוון רחב בתמהיל עובדי הקבוצה ובהתאם פועל לגיוס עובדים מקבוצות מגוונות בחברה הישראלית.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות, שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פועל ענף הבנקאות בישראל. תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, התאפיינו ברמות אינפלציה גבוהות, בישראל ובכלכלות המובילות בעולם, תוך חציית הגבול העליון של היעד, נוכח היציאה ממשבר הקורונה, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תרמו להעמקת משבר האנרגיה באירופה ועליית מחירי הסחורות.

מגמה זו של עליה באינפלציה, גרמה לבנקים המרכזיים להדק את המדיניות המוניטרית ולנקוט בהעלאות רבית. בהודעת הרבית (שפורסמה בחודש אוקטובר 2022) ציין בנק ישראל, שהפעילות הכלכלית במשק בישראל איתנה. האינדיקטורים לפעילות הכלכלית במשק ממשיכים אף הם להעיד על פעילות מוגברת ורמת התוצר גבוהה מהמגמה החזויה טרם משבר הקורונה. בסקר הערכות המגמות בעסקים של הלמ"ס (שפורסם בחודש אוקטובר 2022) ציין הלמ"ס, שהמאזנים בכלל ענפי הסקר, חזרו לרמתם טרם משבר הקורונה ובפרט ענפי התעשייה, המסחר והמלונאות שהינם גבוהים מרמתם לפני משבר הקורונה.

צמיחה

ביום 3 באוקטובר 2022, עדכנה חטיבת המחקר של בנק ישראל את תחזיותיה, לפיהן צפוי התוצר לצמוח בשנת 2022 בשיעור של 6.0% ובשנת 2023 בשיעור של 3.0%. בשנת 2023, מעריכה חטיבת המחקר בבנק ישראל שצמיחת התוצר תתמתן, על רקע צפי להתמתנות בצמיחת הסחר העולמי ובצמיחת התוצר במדינות המפותחות וכן כתוצאה מעליית הרבית הריאלית בישראל בטווח התחזית.

סיכויי אשראי של המשק

רמת הסיכון של המשק הישראלי, כפי שהיא משתקפת מדירוגי חברות הדירוג ומשוקי ההון, נמוכה באופן יחסי. חברת דירוג האשראי העולמית Moody's אישרה, בחודש אפריל 2022, את אופק דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A1 והעלתה את תחזית הדירוג של ישראל מ"ציבה" ל"חובית". Moody's מציינת, שהעלאת התחזית מתבצעת לאור הביצועים התקציביים החזקים והאיתנות הכלכלית של ישראל, עם היציאה ממשבר הקורונה.

חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישרה, בחודש אוגוסט 2022, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ והותירה אותו עם תחזית "ציבה".

חברת דירוג האשראי העולמית S&P אישרה, בחודש נובמבר 2022, את דירוג האשראי של מדינת ישראל על החוב במטבע חוץ ברמה של AA-, עם תחזית דירוג "ציבה".

תקציב המדינה

בחודש אוקטובר אשתקד, אישרה מליאת הכנסת את תקציב המדינה והתכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנים 2021-2022. תקציב המדינה לשנת 2021, עמד על 432.3 מיליארד ש"ח ובשנת 2022 על 452.5 מיליארד ש"ח.

לפי אומדן לביצוע התקציב של החשב הכללי במשרד האוצר, שפורסם בחודש אוקטובר 2022, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, גדלו ההכנסות ממסים בכ-21% (בשנת 2021 בשל עיתוי החגים, הוסטו תשלומי מסים מחודש ספטמבר לאוקטובר, בנטרול הסטה זו, שיעור הגידול עומד על 17.5%), ההכנסות ממסים ישירים עלו בכ-25% (הזינוק בגבייה, בעיקר ממסי מקרקעין) וההכנסות ממסים עקיפים רשמו אף הם גידול ריאלי נאה בשיעור של כ-16%. היקף הוצאות הממשלה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, קטן בכ-7%, נוכח צמצום ההוצאות שיועדו להתמודדות עם מגיפת הקורונה. כתוצאה מכל אלה חל עודף תקציבי. העודף המצטבר מתחילת השנה, הסתכם בכ-33.3 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון של כ-51.6 מיליארד ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

בתחזית בנק ישראל, שפורסמה בחודש אוקטובר 2022, באשר למדיניות הפיסקאלית, צופה חטיבת המחקר, כי בשנת 2022 הגירעון הממשלתי (במונחי אחוזי תוצר) צפוי לעמוד על 0.3% (0.7% בתחזית מחודש יולי 2022) ובשנת 2023 צפוי לעמוד על 1.0% (1.2% בתחזית מחודש יולי 2022), זאת לאור צפי לתקבולי מסים גבוהים מהצפוי, לצד הוצאות נמוכות מהצפוי.

אינפלציה

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, נרשמה עלייה באינפלציה, כהמשך למגמה בשנת 2021. המדד "ביגין" עלה ב-4.3%, בהשוואה לעלייה של 2.5% בתקופה המקבילה אשתקד ואילו המדד "הידוע" עלה ב-4.4%, בהשוואה לעלייה של 2.2% בתקופה המקבילה אשתקד. ב-12 החודשים האחרונים (ספטמבר 2022 בהשוואה לספטמבר 2021) עלה המדד "ביגין" ב-4.6%. מדד חודש אוקטובר 2022 עלה ב-0.6%, בהשוואה לחודש קודם ומשקף התייקרות רחבת בשלל תחומים.

על פי עדכון חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש אוקטובר 2022, שיעורי האינפלציה הצפויים לשנים 2022 ו-2023 עומדים על 4.6% ו-2.5%, בהתאמה.

בהחלטת הרבית האחרונה שפורסמה בחודש אוקטובר 2022, ציין בנק ישראל, כי האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים מצויה מעל הגבול העליון של היעד, אולם היא עדיין נמוכה משמעותית מהאינפלציה במרבית המדינות המפותחות.

על פי עדכון תחזית קרן המטבע הבינלאומית, מחודש אוקטובר 2022, שיעורי האינפלציה הצפויים בישראל לשנים 2022 ו-2023 עומדים על 4.5% ו-3.6% בהתאמה.

שוק הדיור

על פי מדד מחירי הדירות של הלמ"ס שפורסם בחודש אוקטובר 2022, נמשכת מגמת העלייה במחירי הדירות. מהשוואת העסקאות שבוצעו בתקופה יולי-אוגוסט 2022, בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2021, מחירי כלל הדירות עלו בכ-19% ומחירי הדירות החדשות עלו בכ-23%.

בהחלטת הרבית האחרונה שפורסמה בחודש אוקטובר 2022, ציין בנק ישראל, שמספר היתרי והתחלות הבניה עלו ונמצאים ברמה גבוהה. מנגד, נתוני סיומי הבניה נותרו נמוכים עד כה, על רקע התארכות משך הבניה.

נוכח עליית הרבית המתמשכת במשק, ניכר שהיקף המשכנתאות שניתלו בחודש ספטמבר 2022, הצטמצם ועמד על כ-7.7 מיליארד ש"ח, נמוך בכ-20% לעומת חודש קודם, אך עודנו גבוה בהשוואה לחודש ספטמבר 2021.

שוק העבודה

על פי סקרי כח האדם שפרסמה הלמ"ס, בחודש ספטמבר 2022, נרשמה ירידה בשיעור האבטלה הרחב (בקרוב בני 15 ומעלה) לרמה של כ-5.0% (221 אלף מובטלים), בהשוואה לרמה של כ-5.2% (כ-232 אלף מובטלים) בחודש אוגוסט. נתוני שיעור האבטלה נמוכים משמעותית ביחס לחודש דצמבר 2021, כ-6% (כ-262 אלף) ולחודש דצמבר 2020 כ-13% (כ-553 אלף).

על פי עדכון תחזיות חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש אוקטובר 2022, צפויה ירידה בשיעור האבטלה הרחב (בקרוב בני 25 עד 64) מ-4.6% בשנת 2021 ל-3.1% בשנת 2022 ול-3.5% בשנת 2023, עדיין נמוך מהרמה ששררה לפני משבר הקורונה (כ-3.8%).

רבית בנק ישראל

לאחר תקופה ארוכה בה הותיר בנק ישראל את הרבית במשק ללא שינוי, על שיעור של 0.1%, במהלך החודשים אפריל 2022 ועד אוקטובר 2022, העלה בנק ישראל את הרבית במשק חמש פעמים ברציפות, מרמה של 0.1% ל-2.75%.

על פי הערכה עדכנית של חטיבת המחקר בבנק ישראל מחודש אוקטובר 2022, צפויה הרבית להמשיך לעלות ולעמוד על 3.5% בממוצע ברבעון השלישי של שנת 2023, על רקע עליית האינפלציה, שגבוהה מהגבול העליון של היעד ורמת הפעילות הגבוהה.

הסביבה הגלובלית

במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2022, רמת הפעילות הכלכלית בעולם מתמתנת, בין היתר משילוב של אינפלציה גבוהה, הידוק מוניטרי, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תורמות אף הן להעמקת משבר האנרגיה באירופה ועליית מחירי הסחורות, ומגבירות את אי הוודאות הכלכלית העולמית.

נמשכת ירידה במדד מנהלי הרכש העולמי שמפרסם JPMorgan. בחודש אוגוסט, ירד המדד לרמה של 50.3 נקודות, בהשוואה לרמה של 52.2 נקודות בחודש יוני, 53.0 נקודות בחודש מרס ו-54.2 נקודות בחודש דצמבר 2021.

בהודעת הרבית (שפורסמה בחודש אוקטובר 2022) ציין בנק ישראל, שמדד מנהלי הרכש העולמי של המשקים המפותחים ירד בחודש אוגוסט 2022, ומצביע על המשך האטה בקצב הפעילות הכלכלית, בעוד שהמדד במשקים המתעוררים ירד, אך ממשיך להצביע על התרחבות. היקף הסחר העולמי התאושש מעט בחודשים האחרונים, אך רכיב ההזמנות לייצוא במדד מנהלי הרכש, שמהווה סמן מקדים להיקף הסחר בחודשים הקרובים מתמתן. האינפלציה בעולם מוסיפה לעלות. במרבית המדינות, מדדי האינפלציה גבוהים משמעותית מיעדי הבנקים המרכזיים. לפיכך, ההידוק המוניטרי בעולם נמשך.

בארה"ב, העלה ה-Fed את הרבית מ-0.25% בחודש מרס, לרמה של 4% בחודש נובמבר (הרף העליון של טווח הרבית). שיעור הרבית הגבוה ביותר מאז שנת 2008. בהתאם, תחזית ה-Fed לרבית לשנים 2022 ו-2023, עומדת על 4.4% (3.4% בתחזית שפורסמה בחודש יוני) ו-4.6% (3.8% שפורסמה בחודש יוני), בהתאמה.

בגוש האירו, ה-ECB האיץ את תהליך ההידוק המוניטרי והעלה את הרבית בחודש אוקטובר, בפעם השלישית ברציפות ב-0.75%, לרמה של 2% (לאחר העלאה של 0.75% בחודש ספטמבר והעלאה של 0.5% בחודש יולי), ההעלאה הגדולה ביותר שה-ECB ביצע מאז הקמתו.

בבריטניה, נמשכת מדיניות ההידוק המוניטרי של הבנק המרכזי. במקביל, עם כניסתה של ממשלה חדשה הוכרזו צעדים פיסקליים מרחיבים, שהובילו לעלייה משמעותית בתשואות אגרות החוב הממשלתיות ומנגד, להתערבות הבנק המרכזי עקב חשש ליציבות הפיננסית. על רקע אי היציבות הכלכלית והפוליטית במדינה, התפטרה ראשת הממשלה הבריטית מתפקידה בחודש אוקטובר, כשישה שבועות בלבד לאחר שנבחרה.

בתחזית קרן המטבע הבינלאומית (שפורסמה בחודש אוקטובר 2022) עדכנה הקרן, את תחזיותיה לצמיחה בעולם לשנים 2022 ו-2023, ל-3.2% ו-2.7% בהתאמה, (בהשוואה ל-3.6% בתחזיות לשנים אלו שפורסמו באפריל). עדכון התחזיות כלפי מטה נובע מציפייה להאטה משמעותית בשנים 2022 ו-2023 בשלוש הכלכלות הגדולות בעולם- סין, האיחוד האירופי וארה"ב (ביחס לתחזיות שפורסמו באפריל).

שוקי ההון

המסחר בשוקי ההון בעולם במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, התאפיין בתנודתיות רבה ובירידות שערים, על רקע הציפייה להמשך עליית רבית בכלכלות המובילות. במדדים המובילים, מדד ה-Nasdaq ירד בכ-33%, מדדי ה-S&P 500 ו-Dow Jones ירדו בכ-21%. גם הבורסות המובילות באירופה רשמו ירידות שערים בולטות במדדים המובילים.

מחירי אגרות החוב הממשלתיות בעולם מצויים במגמת ירידה, נוכח צמצום הזרמות הנזילות מבנקים מרכזיים, אינפלציה מואצת וציפיות להמשך העלאות רבית בכלכלות המובילות.

בשוקים המקומיים, בסיכום תשעת החודשים הראשונים של השנה, נרשמו ירידות ברוב מדדי המניות, מדדי ת"א-35 ות"א-90 ירדו בכ-8.4% בממוצע. גם במדדים הענפיים נרשמו ירידות בולטות, מדד ת"א ביומד ירד בכ-42%, מדד ת"א טק-עילית ירד בכ-24% ומדד ת"א-נדל"ן ירד בכ-22%. בולט לחיוב מדד הנפט והגז, שזינק בכ-48% בהשפעת הגידול בביקוש לגז טבעי מישראל.

בשוק אגרות החוב, נרשמו ירידות שערים במרבית אגרות החוב הממשלתיות והקונצרניות, בהשפעת העלאת הרבית וכדומה למגמה הכלל עולמית. מדד אגרות החוב הממשלתיות הכללי, תל גוב-כללי, ירד בכ-8% מתחילת השנה ומדדי אגרות החוב הקונצרניות - תל בונד 20 ותל בונד 40 ירדו מתחילת השנה בכ-9% ובכ-7%, בהתאמה.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-1,131 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,072 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.5%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה בתקופה ינואר-ספטמבר 2022 על שיעור של 15.1%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד ובהשוואה ל-14.7% בכל שנת 2021.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השלישי של השנה הסתכם ב-467 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-364 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 28.3%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה ברבעון השלישי של השנה על שיעור של 18.5%, בהשוואה ל-14.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

תמצית דוח רווח והפסד

שינוי	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		שינוי	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2021	2022		2021	2022	
ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		
16.0	2,304	2,673	36.9	773	1,058	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
	(206)	74		(69)	43	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
3.5	2,510	2,599	20.5	842	1,015	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
6.3	1,067	1,134	5.4	352	371	עמלות והכנסות אחרות
3.8	1,953	2,028	5.7	645	682	הוצאות תפעוליות ואחרות
5.0	1,624	1,705	28.2	549	704	רווח לפני מסים
4.7	570	597	29.0	193	249	הפרשה למסים על הרווח
12.3	57	64	28.6	21	27	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
						רווח נקי:
5.5	1,111	1,172	27.9	377	482	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5.1	(39)	(41)	15.4	(13)	(15)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5.5	1,072	1,131	28.3	364	467	המיוחס לבעלי מניות הבנק
15.1%		15.1%	14.7%		18.5%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽²⁾

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.

(2) על בסיס שנתי.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו⁽²⁾

תשעת החודשים הראשונים של שנת		2021				2022			
2021	2022	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח							
2,392	3,357	729	856	807	758	871	1,104	1,382	הכנסות רבית
302	744	59	146	97	54	127	245	372	הוצאות רבית
2,090	2,613	670	710	710	704	744	859	1,010	הכנסות רבית, נטו
214	60	76	75	63	89	34	(22)	48	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית
2,304	2,673	746	785	773	793	778	837	1,058	סך הרווח המימוני המדווח
									בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(3)	(27)	(3)	5	(5)	2	(14)	(4)	(9)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
21	8	3	10	8	-	11	(1)	(2)	רווחים (הפסדים) ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
156	(58)	65	45	46	77	4	(56)	(6)	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
174	(77)	65	60	49	79	1	(61)	(17)	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
2,130	2,750	681	725	724	714	777	898	1,075	רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הכנסה בסך של כ-190 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, בהשוואה להכנסה בסך של כ-87 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ברבעון השלישי של השנה - הכנסה בסך של כ-61 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-36 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד).

(2) בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכונים רבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

הרווח המימוני מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-2,750 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,130 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 29.1%. הרווח המימוני מפעילות שוטפת ברבעון השלישי של השנה הסתכם ב-1,075 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-724 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 48.5%. הגידול מוסבר מהשפעת עליית הרבית, מהשפעת השינויים במדד ומהשפעת העלייה בהיקפי הפעילות העסקית.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2021	2022	
		באחוזים
2.12	2.77	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית ⁽¹⁾
0.49	1.07	שיעור הוצאה על התחייבויות נושאות רבית ⁽¹⁾
1.63	1.70	פער הרבית הכולל
1.85	2.16	יחס בין ההכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי רבית ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק ממשל תאגידי.

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-74 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 206 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בסך של 280 מיליון ש"ח, הנובע מההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. בתשעת החודשים הראשונים של השנה נרשמו הוצאות שנבעו מגידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 116 מיליון ש"ח עקב עלייה בהיקף האשראי התקין ומגידול בהפרשה הסוביקטיבית הנובע מהשלכות אפשריות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית המקומית והגלובלית. בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו הכנסות בסך של 183 מיליון ש"ח, שנבעו בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, שהוסבר בשיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים שהצביעו על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון השלישי של השנה ב-43 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 69 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בסך של 112 מיליון ש"ח.

להלן פרטים לגבי ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר		
2021	2022	2021	2022	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
80	75	25	21	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(103)	(117)	(37)	(50)	קיטון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(23)	(42)	(12)	(29)	הכנסה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
(183)	116	(57)	72	הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי
(206)	74	(69)	43	סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
				מזה:
(182)	68	(37)	47	הוצאות (הכנסות) בגין אשראי מסחרי
(1)	16	(3)	5	הוצאות (הכנסות) בגין אשראי לדיור
(23)	(10)	(29)	(9)	הכנסות בגין אשראי פרטי אחר
	%-ב		%-ב	
(0.03%)	(0.05%)	(0.05%)	(0.10%)	שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
(0.27%)	0.14%	(0.24%)	0.25%	שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
(0.30%)	0.09%	(0.29%)	0.15%	שיעור סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

באשר ליישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326), ראה באור ג.1 לתמצית הדוחות הכספיים.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-1,125 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,057 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.4%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לתשעת החודשים שנתיימו ביום		
2021	30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח		
152	160	ניהול חשבון
84	89	כרטיסי אשראי
559	570	פעילות בשוק ההון
122	151	הפרשי המרה
59	73	עמלות מעסקי מימון
81	82	עמלות אחרות
1,057	1,125	סך כל העמלות

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-2,028 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,953 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.8%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לתשעת החודשים שנתיימו ביום		
30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח		
1,199	1,231	משכורות והוצאות נלוות
255	249	אחזקה ופחת בנינים וציוד
78	84	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
421	464	הוצאות אחרות
1,953	2,028	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-1,231 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,199 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.7%. עיקר הגידול מוסבר מהפרשה למענקים.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-249 מיליון ש"ח בהשוואה ל-255 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.4%, שנבע בעיקר מירידה בהיקף נכסי הנדל"ן בקבוצה, עקב מהלכי התייעלות.

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-464 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-421 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 10.2%, שנבע, בין היתר, מגידול בהוצאות שיווק ופרסום, הוצאות ביטוח, הוצאות מחשב והוצאות בגין תביעות משפטיות.

הפרשה למסים על הרווח הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-597 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-570 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הגיע ל-35.0% לעומת 35.1% בתקופה המקבילה אשתקד, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-64 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-988 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע בעיקר מהרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 1,131 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 153 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 296 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-194,987 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-180,470 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 8.0%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שינוי	30 בספטמבר		שינוי
	2022	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			ב-%
114,539	101,164	13.2	אשראי לציבור, נטו
15,331	15,091	1.6	ניירות ערך
56,012	57,370	(2.4)	מזומנים ופקדונות בבנקים
164,902	153,447	7.5	פקדונות הציבור
5,030	3,356	49.9	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,237	10,003	2.3	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שינוי	30 בספטמבר		שינוי
	2022	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			ב-%
181	179	1.1	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
10,628	9,136	16.3	אשראי תעודות
3,331	2,715	22.7	ערבויות והתחייבויות אחרות
12,343	11,738	5.2	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
9,579	9,198	4.1	מסגרות ח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
6,971	8,832	(21.1)	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
43,033	41,798	3.0	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
			סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

ערך נקוב	30 בספטמבר 2022		ערך נקוב	31 בדצמבר 2021	
	שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי		שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי
במיליוני ש"ח					ערך נקוב
531	334	21,402	157	256	18,215
1,538	1,238	75,014	555	785	73,326
1,730	1,730	47,570	951	951	72,711
1	1	104	46	46	1,117
3,800	3,303	144,090	1,709	2,038	165,369

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-114,539 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-95,877 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2021 ול-101,164 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 19.5% ו-13.2% בהתאמה.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום	30 בספטמבר 2022		שינוי	31 בדצמבר 2021	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
93,985	84,013	11.9	9,972	83.0	מטבע ישראלי
13,835	12,634	9.5	1,201	12.5	- לא צמוד
5,938	3,819	55.5	2,119	3.8	- צמוד למדד
781	698	11.9	83	0.7	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
114,539	101,164	13.2	13,375	100.0	פריטים לא כספיים
					סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021				
	%-ב			במיליוני ש"ח	
35.4	53.9	18,571	16,338	25,144	עסקים גדולים
29.8	36.4	6,101	5,806	7,920	עסקים בינוניים
3.2	8.7	21,044	19,967	21,707	עסקים קטנים וזעירים
5.3	7.5	22,622	22,158	23,812	משקי בית ללא הלוואות לדיור
9.6	13.4	32,260	31,156	35,342	הלוואות לדיור
16.8	26.1	95	88	111	בנקאות פרטית
8.1	15.2	1,547	1,452	1,672	גופים מוסדיים
13.2	19.3	102,240	96,965	115,708	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-158,437 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-143,872 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 10.1%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

שינוי	31 בדצמבר 2021		30 בספטמבר 2022		ענף משק
	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	
%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%
17.5	13.4	19,307	14.3	22,681	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
18.2	14.2	20,409	15.3	24,133	בינו ונדל"ן
13.7	7.5	10,738	7.7	12,208	תעשייה
17.0	5.3	7,608	5.6	8,903	מסחר
4.7	49.6	71,433	47.2	74,776	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור
9.5	10.0	14,377	9.9	15,736	אחרים
10.1	100.0	143,872	100.0	158,437	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים):

30 בספטמבר 2022				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני* במיליוני ש"ח		
615	1,670	365	1,305	שירותים פיננסיים	1.
943	943	913	30	תעשייה	2.
887	921	268	653	בינוי ונדל"ן - בינוי	3.
855	855	813	42	שירותים פיננסיים	4.
800	800	794	6	שירותים פיננסיים	5.
2	787	-	787	שירותים פיננסיים	6.

31 בדצמבר 2021				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני* במיליוני ש"ח		
625	1,511	334	1,177	שירותים פיננסיים	1.
997	1,054	254	800	בינוי ונדל"ן - בינוי	2.
1,001	1,001	1,000	1	שירותים פיננסיים	3.
881	881	863	18	תעשייה	4.
368	738	64	674	שירותים פיננסיים	5.
28	582	4	578	שירותים פיננסיים	6.

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

ההשקעה בניירות ערך ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה ב-15,331 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15,091 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 1.6%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		30 בספטמבר 2022		31 בדצמבר 2021		אגרות חוב ממשלתיות
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2021	
	%	במיליוני ש"ח				
89.7	90.9	13,934	13,542			אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾
2.4	4.1	630	359			אגרות חוב קונצרניות
3.0	1.9	292	447			אגרות חוב קונצרניות בערבות ממשלות
0.1	-	-	11			מניות ⁽²⁾
4.8	3.1	475	732			סך הכל
100.0	100.0	15,331	15,091			

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות, השקעה במניות וסלי מדדי מניות במט"ח, השקעה בקרנות גידור והשקעה במניות ובסלי מדדי מניות בשקלים.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום		שינוי		30 בספטמבר 2022		31 בדצמבר 2021	
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	%	במיליוני ש"ח	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2021	%	במיליוני ש"ח
55.2	46.1	(15.1)	(1,258)	8,323	7,065		מטבע ישראלי
1.6	7.8	398.8	961	241	1,202		- לא צמוד
38.4	43.0	13.7	794	5,795	6,589		- צמוד למדד
4.8	3.1	(35.1)	(257)	732	475		מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	1.6	240	15,091	15,331		פריטים לא כספיים
							סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 30 בספטמבר 2022:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	
475	128	86	261	מניות וקרנות השקעה פרטיות
7,741	-	-	7,741	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראלי
526	-	120	406	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי
6,589	-	6,547	42	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח
15,331	128	6,753	8,450	סך הכל
100.0	0.8	44.1	55.1	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
4,137	3,373	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 3,331 מיליון ש"ח; 31.12.21 - 4,079 מיליון ש"ח)
1,396	2,936	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 2,861 מיליון ש"ח; 31.12.21 - 1,342 מיליון ש"ח)
26	27	צרפת
26	106	קנדה
47	-	גרמניה
67	38	המזרח הרחוק, אוסטרליה ואחרים (מדינה 1, 31.12.21 - 3 מדינות)
96	109	אירופה (4 מדינות)
5,795	6,589	סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 0.5% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח		
88	46	חשמל ומים
138	87	בניה ונדל"ן
24	32	שירותים פיננסיים
115	303	בנקים
21	12	תעשיה
14	3	מסחר
45	43	תחבורה
445	526	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח** - מסתכמות ב-6,589 מיליון ש"ח (1,860 מיליון דולר) (כולל בעיקר אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,331 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלת ארצות הברית בסך של 2,861 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-98% בקבוצת דירוג A ומעלה. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאיננו ממשלה) אינה עולה על 0.7% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כשנתיים. יתרת ההפסדים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח, בגין תיק זה, עמדה על כ-51 מיליון ש"ח (כ-15 מיליון דולר), בהשוואה ליתרת רווחים של כ-53 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2021.

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה ב-367 מיליון ש"ח (229 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס). נכון ליום 8 בנובמבר 2022, יתרת ההפסדים ברוטו, הסתכמה ב-392 מיליון ש"ח (245 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו ב-56,012 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,370 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 2.4%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו ב-164,902 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-153,447 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 7.5%.

להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022		
%		במיליוני ש"ח			
78.4	78.1	120,343	128,766		מטבע ישראלי
4.1	3.9	6,298	6,509		- לא צמוד
17.0	17.5	26,108	28,846		- צמוד למדד
0.5	0.5	698	781		מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	153,447	164,902		פריטים לא כספיים
					סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021				
%-ב		במיליוני ש"ח			
21.5	57.7	15,553	11,982	18,901	עסקים גדולים
(8.2)	6.6	7,028	6,053	6,450	עסקים בינוניים
4.8	8.0	25,949	25,168	27,194	עסקים קטנים וזעירים
6.8	6.1	63,792	64,219	68,148	משקי בית
9.1	6.8	9,253	9,448	10,092	בנקאות פרטית
7.0	8.6	31,872	31,403	34,117	גופים מוסדיים
7.5	11.2	153,447	148,273	164,902	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 עמד על 387 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-448 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 13.6%. הקיטון בהיקף ניירות הערך של לקוחות הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של השנה הושפע בעיקרו מהירידה שחלה בשווקים וממעבר לפקדונות, עקב העלייה בשיעור הרבית.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו ב-5,030 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,356 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 49.9%.

בחודש מרס 2022, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, כתבי התחייבות נדחים, בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בערך נקוב של 300 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 300 מיליון ש"ח.

בחודש יוני 2022, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, כתבי התחייבות נדחים, בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדרך של הרחבות סדרה, בערך נקוב כולל של כ-608 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 569 מיליון ש"ח.

בחודש ספטמבר 2022, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, כתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בערך נקוב של 800 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 800 מיליון ש"ח.

תמורת ההנפקות בגין כתבי התחייבות הנדחים הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהם של כתבי התחייבות הנדחים שהונפקו. ביום 6 בספטמבר 2022, החליט דירקטוריון הבנק לפדות בפדיון מוקדם מלא כתבי התחייבות נדחים סדרה כ"ג, אשר הונפקו לציבור בחודש ספטמבר 2017. בהתאם לכך, ביום 2 באוקטובר 2022, נפדו כתבי התחייבות הנדחים סדרה כ"ג בסך של כ-331 מיליון ש"ח. בעקבות ההחלטה על פדיון מוקדם מלא, כתבי התחייבות הנדחים סדרה כ"ג לא הוכרו בהון הפיקוחי של הבנק ליום 30 בספטמבר 2022.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2022 ב-10,237 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,003 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 2.3%. השינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק הושפע מרווח בסך של 1,131 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 153 מיליון ש"ח. מנגד, חל קיטון בהון בגין דיבידנד ששולם בסך של 710 מיליון ש"ח, הפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן בסך של 296 מיליון ש"ח ומהשפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים בסך של 44 מיליון ש"ח.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיור למועד הדוח, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה, כאמור להלן. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים, את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון המזעריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329, אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור לרכישת דירת מגורים, שהועמדו בתקופה החל מיום 19 במרס 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2021, ועל הלוואות לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה (להלן - "הלוואה לכל מטרה"), שהועמדו החל מיום 19 במרס 2020.

לאורך תקופת המשבר פרסם הפיקוח על הבנקים עדכונים להארכת תוקף הוראת השעה. ביום 27 בדצמבר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו, החל מיום 1 בינואר 2022, פג תוקף הוראת השעה. כמו כן, בוצע עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיור לפיו, דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואות לכל מטרה. לאור כל האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד ליום 30 בספטמבר 2022 הינם 9.24%-12.50%, בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
 - תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
 - קביעת יעדי ההון נעשית לפי דרישת ההון הגבוהה יותר, מבין תוצאות ה-ICAAP לבין הנדרש בתרחיש הקיצון.
 - מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.
- למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.25% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, כשהעיקריים בהם הינם סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים שהעיקרי בהם הוא סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל. כל זאת מבוצע בהלימה לדיאלוג מול בנק ישראל.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם משותפת תרחיש קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחיש קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחיש הקיצון, כולל התאמות לסביבת המשק הנוכחית. למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. לאור זאת, בשנת 2021, תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 10% והחל מיום 1 בינואר 2022, הוראות המעבר הסתיימו ולא ניתן להכיר במכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר האריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021.

- ברבעון השלישי של שנת 2018, התקבלה החלטה על מיזוג אוצר החייל וביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון ש"ח נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי ההתייעלות, נכון ליום 30 בספטמבר 2022, היה מביא לקיטון נוסף של 0.01% ביחסי הלימות ההון.
- ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים.

התוכנית הגדילה את ההפסד הכולל האחר (ברוטו) בסך של 48 מיליון ש"ח בגין התחייבות לפיצויים ולהטבות לאחר פרישה. כמו כן, ברבעון הרביעי של שנת 2020, בוצעה הפרשה נוספת לפיצויים מוגדלים בסך של כ-50 מיליון ש"ח בגין פרישה מוקדמת נוספת הצפויה בשנים הקרובות. סך ההשפעה נטו, לאחר השפעת המס בגין מהלכים אלה הסתכם ב-65 מיליון ש"ח. ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי ההתייעלות, נכון ליום 30 בספטמבר 2022, היה מביא לקיטון נוסף של 0.05% ביחסי הלימות ההון.

יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כלל, בין היתר, עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 299, לפיו נקבע, כי במידה שכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה, חל קיטון בהון העצמי רובד 1 של תאגיד בנקאי, הוא רשאי לפרוס את הקיטון האמור, על פני שלוש שנים (להלן: "תקופת המעבר"). ללא ההקלה, כאמור, היישום לראשונה של הכללים הנ"ל, נכון ליום 30 בספטמבר 2022, היה מביא לקיטון נוסף של 0.03% ביחסי הלימות ההון.

הקצאת הון נוספת בגין מימון קרקעות במינוף גבוה

ביום 22 במאי 2022, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 203 (מדידה והלימות ההון) שמטרתה טיפול בחשיפות לענף הבינוי והנדל"ן. בהתאם לחוזר, נקבע כי לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד (planning consent) והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף המשק בינוי ונדל"ן.

בהמשך לכך, אימץ הבנק את ההקלה שנקבעה במסגרת החוזר, לפיה השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון, בגין מלאי הלוואות הקיימות ליום 30 ביוני 2022, תיפרס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. ללא ההקלה כאמור, נכון ליום 30 בספטמבר 2022, היישום היה מביא לקיטון נוסף ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של 0.08%-0.11%, בהתאמה.

הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR)

בחודש מרס 2014, פרסמה ועדת באזל לפיקוח הבנקים עדכונים להוראות באזל 3 וביניהם, הוראה חדשה בדבר "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי" (SA-CCR).

ביום 1 בדצמבר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין הכולל, בין היתר, הוספת הוראת ניהול בנקאי תקין A203 בנושא טיפול בסיכון אשראי צד נגדי בהתאם ל-SA-CCR, שמחליפה את הגישות הקיימות כיום במסגרת הוראה 203 לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל. בהתאם לחוזר, תחילת יישום ההוראה החל מיום 1 ביולי 2022. יישום ההוראה הביא לירידה ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל, נכון ליום 30 בספטמבר 2022, בשיעור של כ-0.07% וכ-0.09% בהתאמה, וזאת כתוצאה מעלייה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי בסך של כ-710 מיליון ש"ח.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2021 הוגש כנדרש לבנק ישראל והבנק נמצא בתהליך הכנת המסמך לנתוני ה-30 ביוני 2022. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע גם בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)
10,199	10,476	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
1,891	3,396	הון רובד 2, לאחר ניכויים
12,090	13,872	סך כל ההון הכולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)
81,660	94,602	סיכון אשראי
683	760	סיכונים שוק
6,645	7,639	סיכון תפעולי
88,988	103,001	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
11.46%	10.17%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.59%	13.47%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.25%	9.24%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
11.50%	12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2022 עמד על 10.17%, בהשוואה ל-11.46% ליום 31 בדצמבר 2021. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30 בספטמבר 2022 עמד על 13.47%, בהשוואה ל-13.59% ליום 31 בדצמבר 2021.

ההון הכולל ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-13,872 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,090 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 1,131 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 153 מיליון ש"ח ומגידול במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בסך של 1,368 מיליון ש"ח ומאידיך, גידול זה קוזזו דיבידנד ששולם בסך של 710 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 296 מיליון ש"ח.

נכסי הסיכון ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו ב-103,001 מיליון ש"ח בהשוואה ל-88,988 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 15.7%, אשר נבע בעיקר מגידול באשראי לציבור.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

בנק מסד בע"מ		
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	באחוזים
14.71%	14.95%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.72%	16.08%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאית תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון לבין מדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאית תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאית תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאית תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה נתנה הקלה בדרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%). בהתאם לחוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאית תקין מספר 250 מיום 15 במאי 2022, ההקלה תחול עד ליום 30 ביוני 2024 ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023 או יחס המינוף המזערי שחל על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2022 עומד על 5.10%, בהשוואה ל-5.34% ליום 31 בדצמבר 2021.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת רווחים שאימץ דירקטוריון הבנק, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבור 24.א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2021.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2019:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הדיבידנד ששולם	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85
13 באוגוסט 2019	29 באוגוסט 2019	110	1.10
26 בנובמבר 2019	12 בדצמבר 2019	110	1.10
15 במרס 2020	31 במרס 2020	125	1.25
17 באוגוסט 2021	1 בספטמבר 2021	225	2.24
23 בנובמבר 2021	13 בדצמבר 2021	320	3.19
6 בינואר 2022	24 בינואר 2022	215	2.14
7 במרס 2022	24 במרס 2022	165	1.65
24 במאי 2022	12 ביוני 2022	160	1.59
24 באוגוסט 2022	1 בספטמבר 2022	170	1.70

הבנק פנה וקיבל את עמדת בנק ישראל, לפיה אין מניעה כי הבנק ישקול חלוקת דיבידנד חד פעמי הכולל כ-150 מיליון ש"ח (השלמה ל-50% מרווחי שנת 2020 בהתאם למדיניות הדיבידנד) וסכום נוסף של דיבידנד חד פעמי בסך של עד כ-350 מיליון ש"ח.

ביום 16 באוגוסט 2022, החליט דירקטוריון הבנק כי הבנק אינו שוקל באותו מועד חלוקת דיבידנד חד פעמי כאמור לעיל. נכון למועד זה, לא חל שינוי בהחלטת הדירקטוריון לעניין חלוקת דיבידנד חד פעמי כאמור לעיל.

ביום 22 בנובמבר 2022, החליט דירקטוריון הבנק, בהתאם למדיניות חלוקת דיבידנד של הבנק, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 235 מיליון ש"ח (ברוטו), המהווים כ-50% מהרווח הנקי על פי הדוחות הכספיים של הבנק לרבעון השלישי של שנת 2022.

המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 30 בנובמבר 2022 ויום התשלום יהיה 8 בדצמבר 2022. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים ב"א" לתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים לשנת 2021. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 28א' לדוחות הכספיים לשנת 2021.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים שנתיים		לשלושת החודשים שנתיים		
שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2021	2022	השינוי	2021	2022		
ב-%		ב-%		במיליוני ש"ח		
8.6	10.6	55.7	97	151		עסקים גדולים
4.8	5.9	55.6	54	84		עסקים בינוניים
21.3	22.8	35.8	240	326		עסקים קטנים וזעירים
40.5	43.0	34.9	455	614		משקי בית
2.4	2.9	55.6	27	42		בנקאות פרטית
4.7	5.9	60.4	53	85		גופים מוסדיים
17.7	8.9	(36.2)	199	127		ניהול פיננסי
100.0	100.0	27.0	1,125	1,429		סך הכל

חלק המגזר מסך ההכנסות		לתשעת החודשים שנתיים		לתשעת החודשים שנתיים		
שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2021	2022	השינוי	2021	2022		
ב-%		ב-%		במיליוני ש"ח		
8.8	10.2	30.2	298	388		עסקים גדולים
4.7	5.6	34.2	158	212		עסקים בינוניים
21.3	22.5	19.5	718	858		עסקים קטנים וזעירים
40.6	41.6	15.9	1,368	1,586		משקי בית
2.4	2.8	31.3	80	105		בנקאות פרטית
5.1	5.9	30.2	172	224		גופים מוסדיים
17.1	11.4	(24.8)	577	434		ניהול פיננסי
100.0	100.0	12.9	3,371	3,807		סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לתשעת החודשים שנתיים		לשלושת החודשים שנתיים				
ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר				
2021	2022	2021	2022			
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח				
153	158	34	53			עסקים גדולים
72	62	22	32			עסקים בינוניים
211	213	77	91			עסקים קטנים וזעירים
204	306	88	158			משקי בית
18	31	6	15			בנקאות פרטית
37	66	10	30			גופים מוסדיים
377	295	127	88			ניהול פיננסי
1,072	1,131	364	467			סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		אשראי לציבור			
לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2021	2022	השינוי	2021	2022	
%-ב	%-ב	%-ב	במיליוני ש"ח		
18.0	20.6	33.5	16,796	22,416	עסקים גדולים
5.9	6.4	26.5	5,537	7,006	עסקים בינוניים
20.4	19.9	14.3	18,967	21,672	עסקים קטנים וזעירים
54.4	51.6	11.1	50,617	56,247	משקי בית
0.1	0.1	88.7	62	117	בנקאות פרטית
1.2	1.4	41.8	1,103	1,564	גופים מוסדיים
100.0	100.0	17.1	93,082	109,022	סך הכל

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור		פקדונות הציבור			
לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2021	2022	השינוי	2021	2022	
%-ב	%-ב	%-ב	במיליוני ש"ח		
8.2	10.8	44.4	11,851	17,107	עסקים גדולים
3.9	4.3	20.4	5,664	6,822	עסקים בינוניים
16.8	17.1	11.0	24,324	26,994	עסקים קטנים וזעירים
44.1	41.7	3.6	63,718	66,037	משקי בית
6.3	6.2	7.7	9,036	9,732	בנקאות פרטית
20.7	19.9	5.1	29,907	31,423	גופים מוסדיים
100.0	100.0	9.4	144,500	158,115	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות המגזרים העסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2021				לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2022				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
263	71	39	153	406	110	65	231	הכנסות רבית, נטו
128	26	15	87	155	41	19	95	הכנסות שאינן מרבית
391	97	54	240	561	151	84	326	סך הכנסות
(37)	3	(5)	(35)	46	19	7	20	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
220	42	24	154	240	50	27	163	הוצאות תפעוליות ואחרות
133	34	22	77	176	53	32	91	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
41,678	16,264	5,697	19,717	54,742	25,028	7,756	24,958	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
42,111	16,338	5,806	19,967	54,771	25,144	7,920	24,707	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
42,417	11,795	5,856	24,766	52,567	18,571	6,596	27,400	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
43,203	11,982	6,053	25,168	52,545	18,901	6,450	27,194	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2021				לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2022				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
787	221	112	454	1,000	276	157	567	הכנסות רבית, נטו
387	77	46	264	458	112	55	291	הכנסות שאינן מרבית
1,174	298	158	718	1,458	388	212	858	סך הכנסות
(181)	(62)	(30)	(89)	67	2	34	31	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
671	123	73	475	714	141	80	493	הוצאות תפעוליות ואחרות
436	153	72	211	433	158	62	213	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
41,300	16,796	5,537	18,967	51,094	22,416	7,006	24,672	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
42,111	16,338	5,806	19,967	54,771	25,144	7,920	24,707	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
41,839	11,851	5,664	24,324	50,923	17,107	6,822	26,994	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
43,203	11,982	6,053	25,168	52,545	18,901	6,450	27,194	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,000 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-787 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 27.1%, אשר נבע בעיקר מהשפעת עליית הרבית ומעלייה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-458 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-387 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 18.3%, אשר נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מפעילות שוק ההון ומהכנסות מהפרשי המרה.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-67 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 181 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של השנה, נרשמו הוצאות שנבעו מגידול בהפרשה הקבוצתית עקב עלייה בהיקף האשראי התקין ומגידול בהפרשה הסוביקטיבית הנובע מהשלכות אפשריות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית המקומית והגלובלית. בתקופה המקבילה אשתקד, נרשמו הכנסות שנבעו, בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, שהוסבר בשיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים שהצביעו על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-714 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-671 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.4%, אשר נבע, בין היתר, מעלייה בהוצאות מחשב, בהוצאות שכר ובהוצאות עמלות שוק ההון.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-433 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-436 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-51,094 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-41,300 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 23.7%.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-54,771 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42,111 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2021, גידול בשיעור של 30.1%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-50,923 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-41,839 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 21.7%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו ב-52,545 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-43,203 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2021, גידול בשיעור של 21.6%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2021			לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2022			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
			במיליוני ש"ח			
306	3	303	484	21	463	הכנסות רבית, נטו
176	24	152	172	21	151	הכנסות שאינן מרבית
482	27	455	656	42	614	סך הכנסות
(32)	-	(32)	(4)	-	(4)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
359	17	342	375	18	357	הוצאות תפעוליות ואחרות
94	6	88	173	15	158	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
52,235	70	52,165	57,840	99	57,741	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
53,402	88	53,314	59,265	111	59,154	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
73,142	9,134	64,008	77,905	9,908	67,997	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
73,667	9,448	64,219	78,240	10,092	68,147	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2021			לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2022			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
			במיליוני ש"ח			
915	12	903	1,165	37	1,128	הכנסות רבית, נטו
533	68	465	526	68	458	הכנסות שאינן מרבית
1,448	80	1,368	1,691	105	1,586	סך הכנסות
(24)	-	(24)	6	1	5	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,095	52	1,043	1,123	55	1,068	הוצאות תפעוליות ואחרות
222	18	204	337	31	306	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
50,679	62	50,617	56,364	117	56,247	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
53,402	88	53,314	59,265	111	59,154	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
72,754	9,036	63,718	75,769	9,732	66,037	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
73,667	9,448	64,219	78,240	10,092	68,148	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של מגזר האנשים הפרטיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,165 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-915 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 27.3%, אשר נבע בעיקר מהשפעת עליית הרבית ומעלייה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-526 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-533 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.3%. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-6 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 24 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של השנה, נרשמו הוצאות שנבעו מגידול בהפרשה הקבוצתית עקב עלייה בהיקף האשראי התקין ומגידול בהפרשה הסוביקטיבית הנובע מהשלכות אפשריות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית המקומית והגלובלית. בתקופה המקבילה אשתקד, נרשמו הכנסות שנבעו, בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, שהוסבר בשיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים שהצביעו על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,123 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,095 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.6%. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-337 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-222 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 51.8%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-56,364 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-50,679 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 11.2%.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-59,265 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-53,402 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2021, גידול בשיעור של 11.0%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-75,769 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72,754 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.1%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו ב-78,240 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-73,667 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2021, גידול בשיעור של 6.2%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-434 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-577 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-295 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-377 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

השקעת הבנק במסד ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה ב-479 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-11,333 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,835 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 4.6%.

סך כל ההון של מסד ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכם ב-939 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-886 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 6.0%. הרווח הנקי של מסד הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-84.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-79.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.3%.

חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-43.3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-40.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.4%.

בשנת 2021, חילק מסד דיבידנד בסך של 20 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-10 מיליון ש"ח. תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה על 12.4%, בהשוואה ל-12.7% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 16.08%, בהשוואה ל-15.72% בסוף שנת 2021. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 14.95%, בהשוואה ל-14.71% בסוף שנת 2021. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2021 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% עד ליום 31 בדצמבר 2022 ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65% עד ליום 31 בדצמבר 2022.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטראקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראכרט".

השקעת הבנק בכאל ליום 30 בספטמבר 2022 הסתכמה ב-679 מיליון ש"ח. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 13.6%, בהשוואה ל-16.3% בסוף שנת 2021.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-72.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-64.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 12.7%.

ביום 15 במאי 2022, אישרה האסיפה הכללית של כאל חלוקת דיבידנד בסך של 340 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-96 מיליון ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 17 במאי 2022.

ביום 22 בספטמבר 2022, אישרה האסיפה הכללית של כאל חלוקת דיבידנד נוספת בסך של 80 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-22 מיליון ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 29 בספטמבר 2022.

בהתאם לדיווחי כאל, ביום 23 במרס 2022, במסגרת היערכות למעבר לקמפוס דיסקונט, חתמה כאל על הסכם למכירת בית כאל בגבעתיים. השלמת עסקת המכר צפויה להיות ברבעון השני של שנת 2023, ועל פי הערכת כאל, היא צפויה לרשום בגין המכירה רווח נקי בסך של כ-220 מיליון ש"ח. חלק הבנק ברווח האמור הוא כ-60 מיליון ש"ח.

ביום 11 באוגוסט 2021, הודיע בנק ישראל לכאל כי נבחנת האפשרות לסליקה צולבת במותג "דיינרס" והמשמעויות לכך, וביקש שכאל תעביר כל מידע שלדעתה יכול לסייע בגיבוש עמדה בעניין. ביום 21 בדצמבר 2021, עדכן משרד האוצר את כאל כי החלה בחינת האפשרות לחייב סליקה צולבת גם במותגים "דיינרס" ו"אמריקן אקספרס".

בהמשך לכך, ביום 1 באוגוסט 2022, הודיע משרד האוצר לכאל על מתווה במסגרתו המנפיקים במותגים הסגורים ("דיינרס" ו"אמריקן אקספרס") יאפשרו לכל בעל רישיון סולק להתקשר עימם בהסכם מאגד ולרכז חיובים וזיכויים של בתי עסק בגין עסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב של המותגים הסגורים. לעמדת האוצר, ככל שיופעל המתווה האמור תוך 120 ימים, לא יהיה צורך להפעיל את סמכות שר האוצר על פי דין, לקבוע כי מנפיק בעל היקף פעילות רחב (ובכלל זה כאל) לא יסרב להתקשר עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי החיוב שהנפיק מטעמים שאינם סבירים, גם לגבי המותגים הסגורים. בכוונת משרד האוצר לבחון את מצב העניינים בשוק והתקדמות הצדדים בהסדרת המתווה האמור, ובהתאם להסיק מסקנות ביחס לצורך בשימוש בסמכות השר. בהתאם למתווה, כאל תוכל לשמש כמאגד של מותג "אמריקן אקספרס".

יצוין, כי למועד הדיווח, החברה הבת של כאל, דיינרס קלוב ישראל בע"מ, קשורה בהסכמים עם מספר מאגדים, המקנים להם יכולת להציע לבתי עסק שירותי סליקה של המותג "דיינרס" בתנאים שהוסכמו עם כל מאגד. כאל פנתה לסולקים הפועלים בישראל, ומנהלת עימם משא ומתן בעניין פעילותם כמאגדים במותג "דיינרס". כמו כן, כאל מנהלת משא ומתן בעניין פעילותה כמאגד במותג "אמריקן אקספרס".
להערכת כאל, יישום המתווה עשוי מחד להגביר את התחרות במגזר הסליקה בכלל, ובמותגים הסגורים "אמריקן אקספרס" ו-"דיינרס" בפרט, ובהתאמה, עלול להביא לירידה בהכנסות מגזר הסליקה של כאל. מאידך, המתווה עשוי להביא להרחבת כיסוי המותגים הסגורים בשוק הסליקה לבתי עסק נוספים.

בהתאם לדיווחי כאל ובהתאם לחוק הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, ביום 1 בפברואר 2021 התחילה תקופה של שנתיים, שבמהלכה רשאי שר האוצר (בתהליך המפורט להלן) להורות על הפרדת כאל מבנק דיסקונט (להלן - "דיסקונט").
ביום 18 באוקטובר 2022, פורסם באתר בנק ישראל מכתב מנהל חטיבת המחקר בבנק ישראל, המשמש גם כיו"ר משותף של הוועדה שהוקמה על פי החוק, שבין תפקידיה להמליץ בעניין הפעלת סמכות שר האוצר, בהתאם לאמור, על פי סעיף 11ב לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("הוועדה" ו"חוק הבנקאות") לחברי הוועדה.

עניינו של המכתב הוא עמדת בנק ישראל בעניין הפרדת כאל מדיסקונט. על פי סעיף 11ב לחוק הבנקאות רשאי שר האוצר, בהסכמת נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע כי ההגדרה "בנק בעל היקף פעילות רחב" תחול גם על בנק ששווי נכסיו עולה על שיעור שהינו נמוך מ-20% משווי נכסי כלל הבנקים בישראל, ובלבד שלא יפחת מ-10%. משמעות קביעה כזו, ככל שתיקבע, היא כי דיסקונט ידרש למכור את החזקותיו בכאל. על פי המכתב, עמדת בנק ישראל הינה כי יש לשנות את הגדרת "בנק בעל היקף פעילות רחב" שבחוק, באופן שזו תחול גם על דיסקונט. כן יצוין, כי במכתב הבהרה ששלח מנהל חטיבת המחקר בבנק ישראל לדיסקונט ביום 24 באוקטובר 2022, הובהר כי המכתב מיום 18 באוקטובר 2022, כולל את המלצת חברי הוועדה מטעם בנק ישראל בלבד.

ביום 6 בנובמבר 2022, הועברה לדיסקונט טיוטת המלצת הוועדה כי שר האוצר יפעיל את סמכותו לפי סעיף 11 (ב) (ד) לחוק הבנקאות, המתיר לשר לקבוע כי ההגדרה "בנק בעל היקף פעילות רחב" תחול גם על דיסקונט. דיסקונט רשאי להעביר התייחסותו לטיטת ההמלצה עד ליום 27 בנובמבר 2022.

ראה באור 9 לתמצית הדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות נגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוחות הכספיים לשנת 2021. על כן, יש לקרוא את הפרק יחד עם פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2021. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולוויים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל.
כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל פי העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיימת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו, על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערכי הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי הינו חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
רו"ח אלי כהן, מכהן כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית.
סיכוני האשראי מנוהלים על ידי רו"ח בנצי אדיר, ראש החטיבה העסקית.
הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי. כמו כן, תחת אחריותה מרוכזים גם סיכוני הרגולציה והחקיקה.
סיכון האסטרטגיה מנוהל, החל מיום 10 במאי 2022, על ידי גב' שירלי שהם קליין, שמונתה לראש מערך דיגיטל, חדשנות, אסטרטגיה ופיתוח עסקי. עד ליום זה, נוהל הסיכון על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי.
סיכוני הציות מנוהלים, החל מיום 24 באפריל 2022, על ידי גב' זיוה ברק (גב' ברק החליפה את מר אמיר בירנבוים שנשא בתפקידים אלו עד לתאריך האמור), אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית, מנהלת את סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהלת את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, היא מכהנת כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-OCI ותחת אחריותה נמצא גם תחום ההגנה על הפרטיות.
סיכוני ה-IT מנוהלים על ידי מר אופיר קדוש, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.
סיכוני הסייבר מנוהלים, החל מיום 31 במאי 2022, על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע. עד ליום זה, נוהלו על ידי מר יהושע פלג, שכהן כמנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי.
סיכון המוניטין מנוהל על ידי רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
- ז. סיכונים נוספים, כמו גם סיכוני רגולציה וחקיקה, מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק, מתבצע בכל חברה בת שלה פעילות עסקית, בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדיקטוריון החברה הבת, המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת.
בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי, עמידה ביעדי העל, מפת הסיכונים וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך הסיכונים מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי הבנק ברבעון הרלוונטי.

יא. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים.

הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון, לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק, מתבססים על ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2021 ובמסגרת זו הובאו לידי ביטוי השפעות אפשריות של משבר הקורונה, תוך זיהוי ומיפוי מוקדי הסיכון הרלוונטיים, בהתאם לאופי ולהתפתחות המשבר.

תרחישי הקיצון, מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי לאיתור נקודות החולשה וקבלת החלטות. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון, באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, בהתאם לדרישת בנק ישראל, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים אחידים למערכת הבנקאית. תרחישי הקיצון האחידים, מהווים עבור בנק ישראל, כלי לקבלת תמונה הוליסטית ועדכנית על המשק הישראלי ועל יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולהעמיד אשראי לציבור תוך שמירה על יציבותה. בתחילת שנת 2022, נשלח לבקשת בנק ישראל תרחיש אחיד לנתוני יוני 2021. התרחיש נבנה בהתאם לשתי דרגות חומרה - בסיסית (המייצגת את הנתבי הצפוי של הכלכלה) וקיצון. יחסי ההון של הבנק שהתקבלו בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2021.

סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי. בחודש אוקטובר 2022, המשיך בנק ישראל בהעלאת הרבית במשק והיא עומדת על 2.75%. על פי התחזית המאקרו כלכלית של חטיבת המחקר של בנק ישראל, הרבית צפויה לעמוד על 3.5% בממוצע ברבעון השלישי של שנת 2023. עליית הרבית מגדילה את הוצאות המימון של משקי הבית והחברות העסקיות, אשר לצד העלייה באינפלציה, המייקרת את ההוצאות השוטפות, עלולה להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק. הבנק בוחן את השפעת עליית הרבית והמדד על מגזרי הפעילות השונים ובפרט ההשפעה על כושר החזר של לקוחות הבנק. בשלב זה, לא נרשמה הרעה מהותית על הבנק. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההשפעות כאמור.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיבי השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים ליום 30 בספטמבר 2022, הסתכם ב-1,578 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,936 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 18.5%. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2022, עמד על 1.0%, בהשוואה ל-1.4% בסוף שנת 2021. 19.3% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 14.5% לענף הנדל"ן, 14.2% לענף המסחר ו-28.1% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.2%, בהשוואה ל-1.7% בסוף שנת 2021. באשר ליישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326), ראה באור ג.1 לתמצית הדוחות הכספיים. למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור 12.ב.1 (1) לדוחות הכספיים.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

30 בספטמבר 2021				30 בספטמבר 2022				
סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	
								במיליוני ש"ח
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי: (1)
94,536	21,300	30,514	42,722	113,674	22,919	34,848	55,907	סיכון אשראי מאזני
37,911	12,864	2,521	22,526	40,615	13,090	2,444	25,081	סיכון אשראי חוץ מאזני
132,447	34,164	33,035	65,248	154,289	36,009	37,292	80,988	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
2,395	643	335	1,417	2,137	645	300	1,192	לא בעייתי
1,856	259	307	1,290	1,411	239	193	979	סך הכל בעייתי: (2)
								מזה:
1,366	160	307	899	889	139	54	696	- בעייתי צובר רבית
490	99	-	391	522	100	139	283	- בעייתי לא צובר רבית
4,251	902	642	2,707	3,548	884	493	2,171	סך הכל סיכון אשראי מאזני
632	114	5	513	600	98	-	502	סיכון אשראי חוץ מאזני
4,883	1,016	647	3,220	4,148	982	493	2,673	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
53	-	39	14	18	12	-	6	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר
137,330	35,180	33,682	68,468	158,437	36,991	37,785	83,661	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								נכסים שאינם מבצעים
490	99	-	391	522	100	139	283	חובות שאינם צוברים הכנסות רבית

31 בדצמבר 2021			
סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי: (1)			
99,722	21,607	31,647	46,468
39,166	12,778	3,575	22,813
138,888	34,385	35,222	69,281
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:			
2,541	759	338	1,444
1,718	269	275	1,174
1,277	166	275	836
441	103	-	338
4,259	1,028	613	2,618
725	182	3	540
4,984	1,210	616	3,158
199	22	167	10
143,872	35,595	35,838	72,439
נכסים שאינם מבצעים			
441	103	-	338

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
(2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

תנועה בחובות שאינם צוברים הכנסות רבית

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2021			לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2022		
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
480	104	376	607	254	353
63	11	52	95	62	33
(13)	(4)	(9)	(43)	(42)	(1)
(12)	(3)	(9)	(30)	(8)	(22)
(28)	(9)	(19)	(107)	(27)	(80)
490	99	391	522	239	283
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש					
152	69	83	140	79	61
22	11	11	35	14	21
(1)	(1)	-	(6)	(6)	-
(6)	(4)	(2)	(5)	(3)	(2)
(24)	(10)	(14)	(20)	(6)	(14)
143	65	78	144	78	66
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים הכנסות רבית					
179	33	146	135	34	101
18	5	13	20	8	12
(17)	(5)	(12)	(44)	(6)	(38)
180	33	147	111	36	75

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2021			לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
483	107	376	483	107	376	441	103	338	יתרת חובות שאינם צוברים הכנסות רבית לתחילת השנה
						152	146	6	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת יישום לראשונה ⁽¹⁾
						593	249	344	יתרת חובות שאינם צוברים רבית לתחילת השנה
									לאחר יישום לראשונה
									חובות שסוגו כחובות שאינם צוברים הכנסות רבית
									במהלך התקופה
369	203	166	173	42	131	230	100	130	חובות שחזרו לסיווג צובר רבית
(138)	(138)	-	(31)	(17)	(14)	(58)	(50)	(8)	חובות שאינם צוברים הכנסות רבית שנמחקו
(81)	(19)	(62)	(52)	(14)	(38)	(87)	(17)	(70)	חובות שאינם צוברים הכנסות רבית שנפרעו
(192)	(50)	(142)	(83)	(19)	(64)	(156)	(43)	(113)	יתרת חובות שאינם צוברים הכנסות רבית לסוף התקופה
441	103	338	490	99	391	522	239	283	
									מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש
175	80	95	175	80	95	136	69	67	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
						19	19	-	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת יישום לראשונה ⁽¹⁾
									יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
									לאחר יישום לראשונה
									ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
95	52	43	64	34	30	75	37	38	חובות שחזרו לסיווג שצובר רבית בשל ארגון מחדש עוקב
(7)	(7)	-	(6)	(6)	-	(20)	(13)	(7)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(29)	(16)	(13)	(21)	(12)	(9)	(19)	(12)	(7)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
(98)	(40)	(58)	(69)	(31)	(38)	(47)	(22)	(25)	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
136	69	67	143	65	78	144	78	66	
									שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים הכנסות רבית
181	37	144	181	37	144	162	33	129	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
						(8)	-	(8)	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת יישום לראשונה ⁽¹⁾
						154	33	121	יתרה הפרשה לאחר יישום לראשונה
82	20	62	65	15	50	59	17	42	גידול בהפרשות
(101)	(24)	(77)	(66)	(19)	(47)	(102)	(14)	(88)	גביות ומחיקות
162	33	129	180	33	147	111	36	75	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

(1) השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים. לפירוט ראה באור ג.1 לתמצית הדוחות הכספיים.

מדדי ניתוח איכות האשראי לציבור, הוצאות וההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר					
	2021	2022	2021	2022	2022	
סך הכל	סך הכל	סך הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	
0.43%	0.51%	0.45%	0.42%	0.39%	0.50%	ניתוח איכות האשראי לציבור
						שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
0.63%	0.71%	0.47%	0.47%	0.39%	0.51%	שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.68%	1.91%	1.22%	1.01%	0.55%	1.73%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
4.17%	4.54%	3.07%	3.71%	1.39%	3.84%	שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
(0.23%)	(0.30%)	0.09%	(0.06%)	0.06%	0.17%	ניתוח הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח
(0.01%)	(0.02%)	0.03%	-	(0.01%)	0.06%	שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור*
						שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור*
1.05%	1.16%	1.01%	1.30%	0.39%	1.27%	ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור
244.0%	222.0%	223.9%	310.0%	100.0%	254.4%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
168.1%	157.0%	216.5%	276.8%	100.0%	249.1%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
(134.5)	(85.3)	70.8	-	(92.7)	40.0	יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו*

* מחושב על בסיס שנתי.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2022						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
168	31	23	76	301	11,542	12,083
176	-	53	91	159	15,864	16,201
84	-	27	43	70	7,687	7,918
160	(4)	4	61	224	8,424	8,834
31	(8)	10	4	9	21,937	22,089
181	5	(46)	72	368	14,631	15,619
800	24	71	347	1,131	80,085	82,744
143	(2)	16	139	193	37,292	37,785
320	-	(10)	103	250	36,009	36,991
1,263	22	77	589	1,574	153,386	157,520
2	-	-	-	-	13,785	13,785
1,265	22	77	589	1,574	167,171	171,305
פעילות לווים בחו"ל						
7	-	(3)	4	4	903	917
-	-	-	-	-	6,723	6,723
7	-	(3)	4	4	7,626	7,640
1,272	22	74	593	1,578	174,797	178,945

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 120,644 מיליון ש"ח, 14,856 מיליון ש"ח, 630 מיליון ש"ח, 1,305 מיליון ש"ח ו-41,510 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 127 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 18 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2021						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הכנסות בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי בעייתי לא צובר*	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
203	5	(25)	143	376	9,685	10,159
92	(3)	(1)	62	150	12,634	13,050
32	1	(9)	104	124	5,558	6,067
170	(5)	(50)	51	268	6,629	7,182
25	(8)	(12)	7	25	16,731	16,842
181	2	(81)	123	540	13,101	14,148
703	(8)	(178)	490	1,483	64,338	67,448
163	-	(1)	-	307	33,035	33,682
303	(8)	(23)	101	269	34,164	35,180
1,169	(16)	(202)	591	2,059	131,537	136,310
-	-	-	-	-	14,792	14,792
1,169	(16)	(202)	591	2,059	146,329	151,102
פעילות לווים בחו"ל						
5	(1)	(4)	-	6	910	1,020
-	-	-	-	-	4,001	4,001
5	(1)	(4)	-	6	4,911	5,021
1,174	(17)	(206)	591	2,065	151,240	156,123

* הוצג מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה על חובות שאינם צוברים חלק גילוי על חובות פגומים.

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 101,278 מיליון ש"ח, 14,122 מיליון ש"ח, 232 מיליון ש"ח, 1,565 מיליון ש"ח ו-38,926 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 66 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 92 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2021						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי בעייתי לא צובר*	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחר						
191	14	(28)	125	366	10,031	10,585
92	(2)	(1)	55	143	13,381	13,840
25	1	(16)	100	113	6,144	6,549
166	(8)	(58)	49	252	6,933	7,520
22	(8)	(15)	5	10	18,486	18,602
171	3	(88)	114	495	13,215	14,233
667	-	(206)	448	1,379	68,190	71,329
159	(1)	(6)	-	275	35,222	35,838
326	(6)	2	105	280	34,385	35,595
1,152	(7)	(210)	553	1,934	137,797	142,762
-	-	-	-	-	14,875	14,875
1,152	(7)	(210)	553	1,934	152,672	157,637
פעילות לווים בחו"ל						
3	(1)	(6)	-	2	1,091	1,110
-	-	-	-	-	4,070	4,070
3	(1)	(6)	-	2	5,161	5,180
1,155	(8)	(216)	553	1,936	157,833	162,817

* הוצג מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה על חובות שאינם צוברים חלק גילוי על חובות פגומים.

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 105,661 מיליון ש"ח, 14,359 מיליון ש"ח, 845 מיליון ש"ח, 1,709 מיליון ש"ח ו-40,243 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 84 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 80 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכונים אשראי צד נגדי

חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

חוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2021*			30 בספטמבר 2022			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
87	2	85	84	2	82	AAA עד AA-
2,750	33	2,717	3,867	36	3,831	A+ עד A-
121	2	119	146	2	144	BBB+ עד BBB-
194	-	194	14	-	14	ללא דירוג
3,152	37	3,115	4,111	40	4,071	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים וברוקרים/דילרים (מקומיים וזרים) ראה באור 10 לתמצית הדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, הסתכם ליום 30 בספטמבר 2022 ב-374 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 299 מיליון ש"ח).

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, לא חל שינוי מהותי בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ולא בוצעה הורדת דירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (96%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 2% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-326 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-64% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-2.2 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-3.4 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

להלן חשיפת האשראי למדינות בהן קיימת לקבוצת הבנק חשיפה העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-2,080 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון):

שם המדינה	סיכון אשראי כולל במיליוני ש"ח
ארצות הברית	2,476

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (4) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2022			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	מאזנית (2)	חוץ מאזנית (3)	סך הכל	מאזנית (2)	חוץ מאזנית (3)	
3,187	65	3,122	5,499	52	5,447	ארצות הברית
3,124	386	2,738	3,965	527	3,438	מדינות אחרות
6,311	451	5,860	9,464	579	8,885	סך כל החשיפות למדינות זרות
22	1	21	23	1	22	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
258	39	219	191	43	148	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
19	2	(4)17	8	1	(4)7	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נדילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגדרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) מרבית החשיפה מבוטחת באופן מלא.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור הלוואות ברבית משתנה, שיעור הלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת החזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינוי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית.

היקף הלוואות לדיור

שינוי	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2021	2022	
ב-%	במיליוני ש"ח		
6.0	5,745	6,092	ביצועי אשראי לדיור
(31.6)	19	13	הלוואות מכספי הבנק
10.0	10	11	הלוואות מכספי האוצר
5.9	5,774	6,116	מענקים מכספי האוצר
(32.5)	653	441	סך הכל הלוואות חדשות
2.0	6,427	6,557	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק
			סך כל הביצועים

שינוי	ליום 30 בספטמבר		
	2021	2022	
ב-%	במיליוני ש"ח		
13.8	31,058	35,329	יתרת האשראי לדיור, נטו
(7.9)	266	245	הלוואות מכספי הבנק
26.3	57	72	הלוואות מכספי האוצר*
13.6	31,381	35,646	מענקים מכספי האוצר*
			סך הכל יתרה

* סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור הלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 כולל כ-68% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה לכ-70% ביום 30 בספטמבר 2021.

כ-98% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בהשוואה לכ-97% ביום 30 בספטמבר 2021.

ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 כוללים כ-62% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-65% בתקופה המקבילה אשתקד. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן הלוואה. תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 כולל כ-90% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בדומה לנתון ביום 30 בספטמבר 2021. כ-99% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון ליום 30 בספטמבר 2021. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 כוללים כ-89% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-92% בתקופה המקבילה אשתקד. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 כולל שיעור של 60% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 21,307 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 כוללים סך של 3,279 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 54% מסך הביצועים וסך של 438 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים 7% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2022 כולל כ-75% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 26,695 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 כוללים כ-56% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 3,383 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק הלוואות לדיור לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

סך הכל	למטרת מגורים												
	בביטחון דירת מגורים		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מדד				מגזר לא צמוד				
	סך הכל		רבית משתנה		רבית קבועה		רבית משתנה		רבית קבועה		רבית משתנה		
	יתרה	יתרה	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %
35,329	900	34,429	-	7	15.7	5,394	10.8	3,742	44.2	15,224	29.3	10,092	30.9.22
32,185	872	31,313	-	8	15.8	4,951	11.4	3,568	43.7	13,686	29.1	9,100	31.12.21

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2018	שנת 2019	שנת 2020	שנת 2021	תשעה חודשים 2021	תשעה חודשים 2022
4,149	4,374	5,915	8,005	5,745	6,092
10.5%	5.4%	35.2%	35.3%	37.3%	6.0%
-	0.01%	0.14%	(0.02%)	(0.01%)	0.07%
0.50%	0.49%	0.59%	0.50%	0.53%	0.41%

ביצועי הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח)
שיעור השינוי בביצועי הלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה
שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 "נהלים למתן הלוואות לדיור"

ביום 31 בינואר 2022, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 451 "נהלים למתן הלוואות לדיור". העדכון נועד להקל על הלווים בתהליך נטילת המשכנתא, בשלושה היבטים: שקיפות ויכולת השוואה, פשטות ויכולת הבנה ויעילות בביצוע התהליך.

התיקון להוראה כולל, בין היתר, עדכון בתהליך מתן אישור עקרוני, לרבות קביעת מבנה אחיד של האישור העקרוני, קביעת שלושה סלי משכנתא אחידים עם אפשרות למתן סל מותאם בהתאם לצרכי המבקש, הצגת הרבית הכוללת החזויה וסך התשלומים החזוי, קביעת לוח זמנים מוגדר למתן מענה לבקשת האישור העקרוני, אפשרות הגשת בקשה וקבלת אישור גם באופן מקוון ובטלפון (התיקון חל ביום 31 באוגוסט 2022). בנוסף, נדרש להעמיד לרשות הציבור מחשבון מקוון המאפשר ביצוע סימולציות של תמהילים שונים של הלוואות בטווחי זמן שונים, לרבות של המסלולים האחידים (התיקון חל ביום 30 בספטמבר 2022) וכן מידע שעל הבנק להציג ביישום האינטרנטי שהוא מציע ללקוחותיו, לצורך בחינת כדאיות פירעון מוקדם (התיקון יחול ביום 30 בנובמבר 2022). הבנק נערך במועד ליישום ההוראה.

הגבלת עמלת טיפול בבקשת הלוואה לדיור

ביום 22 ביוני 2022, פורסם חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 34), התשפ"ב-2022, במסגרתו נקבע כי בעד טיפול בבקשה להלוואה לדיור, רשאי התאגיד הבנקאי לגבות עמלה ששכומה לא יעלה על 360 ש"ח. תחילת התיקון ביום 22 באוגוסט 2022, והוא חל על בקשות להלוואה לדיור שהוגשו מיום התחילה או לאחרי.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור וללא נגזרים)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפחיתות הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל. המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדיורג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים. מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני. באשראי קמעונאי, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שחברת הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסייה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיית ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש.

הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית במותג אוצר החייל הינם שכירים וחלק ניכר מהם עובדים (או עובדים לשעבר) במערכת הביטחון. חלק מההלוואות לעובדי מערכת הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי מערכת הביטחון במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות. כ-83% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה חודשית קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	
2021	2021	2021	2021	2022	
ב-%		במיליוני ש"ח			
6.9	11.8	5,449	5,209	5,825	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
4.6	5.9	17,184	16,971	17,971	הלוואות אחרות
5.1	7.3	22,633	22,180	23,796	סך כל סיכון האשראי המאזני
2.7	4.3	4,686	4,612	4,811	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
4.5	3.5	7,346	7,422	7,679	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
(26.2)	(29.2)	910	949	672	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
1.7	1.4	12,942	12,983	13,162	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
3.9	5.1	35,575	35,163	36,958	סך כל סיכון האשראי הכולל
7.1	9.2	21,254	20,846	22,757	ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2021	2021	2021	2022	
	ב-%		במיליוני ש"ח	
(1.9)	2.0	105	101	103
(16.0)	(12.5)	175	168	147
4.0	5.2	35,295	34,894	36,708
3.9	5.1	35,575	35,163	36,958
(45.5)	-	22	12	12
(22.5)	(20.2)	102	99	79
		0.01%	(0.14%)	(0.06%)

סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות רבית
 סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות רבית
 סיכון אשראי לא בעייתי
 סך כל סיכון האשראי
 מזה: חובות צוברים בפיקוד של 90 ימים או יותר
 יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
 שיעור ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

30 בספטמבר 2022				
סיכון אשראי	סיכון אשראי	סך נכסים פיננסיים**	סך נכסים פיננסיים**	הכנסה קבועה בחשבון*
חוץ מאזני	מאזני	גבוה מ-50 אלפי ש"ח	נמוך מ-50 אלפי ש"ח	באלפי ש"ח
				ללא הכנסה קבועה
206	296	31	265	עד 10
2,082	3,816	467	3,349	מ-10 עד 20
3,437	6,419	1,489	4,930	מעל 20
7,437	13,265	6,044	7,221	סך הכל
13,162	23,796	8,031	15,765	

30 בספטמבר 2021				
סיכון אשראי	סיכון אשראי	סך נכסים פיננסיים**	סך נכסים פיננסיים**	הכנסה קבועה בחשבון*
חוץ מאזני	מאזני	גבוה מ-50 אלפי ש"ח	נמוך מ-50 אלפי ש"ח	באלפי ש"ח
				ללא הכנסה קבועה
211	361	27	334	עד 10
2,237	3,985	487	3,498	מ-10 עד 20
3,626	6,445	1,542	4,903	מעל 20
6,909	11,389	5,334	6,055	סך הכל
12,983	22,180	7,390	14,790	

31 בדצמבר 2021				
סיכון אשראי	סיכון אשראי	סך נכסים פיננסיים**	סך נכסים פיננסיים**	הכנסה קבועה בחשבון*
חוץ מאזני	מאזני	גבוה מ-50 אלפי ש"ח	נמוך מ-50 אלפי ש"ח	באלפי ש"ח
				ללא הכנסה קבועה
213	362	39	323	עד 10
2,196	3,949	491	3,458	מ-10 עד 20
3,508	6,402	1,505	4,897	מעל 20
7,025	11,920	5,509	6,411	סך הכל
12,942	22,633	7,544	15,089	

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).
 ** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

סיכון אשראי מאזני			תקופה לפירעון
31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
			עד שנה
5,953	5,712	6,310	משנה ועד שלוש שנים
3,203	3,201	3,245	משלוש שנים ועד חמש שנים
4,752	4,728	4,986	מחמש שנים ועד שבע שנים
2,925	2,890	2,954	מעל שבע שנים
5,800	5,649	6,301	סך הכל
22,633	22,180	23,796	

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2022			תחום אשראי ללווה
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
									באלפי ש"ח
669	456	213	670	471	199	658	446	212	עד 10
1,287	866	421	1,282	882	400	1,295	855	440	מ-10 עד 20
3,195	2,015	1,180	3,185	2,042	1,143	3,204	2,011	1,193	מ-20 עד 40
6,326	3,382	2,944	6,300	3,402	2,898	6,353	3,408	2,945	מ-40 עד 80
9,039	3,267	5,772	9,004	3,284	5,720	9,181	3,338	5,843	מ-80 עד 150
9,056	2,181	6,875	8,972	2,169	6,803	9,484	2,241	7,243	מ-150 עד 300
6,003	775	5,228	5,750	733	5,017	6,783	863	5,920	מעל 300
35,575	12,942	22,633	35,163	12,983	22,180	36,958	13,162	23,796	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.
** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2022	סוג האשראי
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
			עו"ש
1,538	1,567	1,548	כרטיסי אשראי
3,911	3,642	4,277	אשראי ברבית משתנה
16,559	16,379	17,293	אשראי ברבית קבועה
625	592	678	סך הכל
22,633	22,180	23,796	

בטחונות

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2022			סך אשראי המגובה בטחונות*
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
									מזה:
5,105	638	4,467	5,007	634	4,373	5,051	404	4,647	בטחונות לא נזילים
4,660	612	4,048	4,563	608	3,955	4,599	375	4,224	בטחונות נזילים
445	26	419	444	26	418	452	29	423	

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס הבנת צרכי הלקוח, זיהוי וניטור מאפייני הסיכון שלו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושגת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום האשראי הקמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיים מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים להתבטא בירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני, לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ הן בתחום הנדל"ן בכלל והן בתחום האשראי בפרט, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים ותקנות ממשלתיות) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות מוקדמות וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בחינת בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בפרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה), סוג העסקה (תמ"א/מחיר למשתכן/מחיר מטרחה וכו'). כמו כן, נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלווה ואיתנותו. בהתייחס לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ומצמצם חשיפות בהתאם. ככלל, בחינת הפרויקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצויין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי, את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

למועד הדיווח, שוק הנדל"ן בארץ מצוי בהמשך מגמת גידול והתפתחות מואצת, בדגש על תחום המגורים. מגמה זו עשויה להשתנות עקב השינויים הנצפים באינפלציה ובשוקי ההון בעולם, המביאים גם להעלאת הרבית. הבנק עוקב באופן שוטף אחר המגמות. מדיניות הבנק המידתית, הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית על איכות התיק.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2021	2021	2022		
			במיליוני ש"ח	
				סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
				נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
				מזה: קרקע גולמית
				נדל"ן בתהליכי בניה
				נדל"ן שבנייתו הושלמה
				אחר ⁽²⁾
				סך הכל
3,630	3,059	7,320		
4,893	4,916	4,640		
5,185	4,706	5,822		
6,681	6,436	6,337		
20,389	19,117	24,119		

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 10,382 מיליון ש"ח (7,412 מיליון ש"ח מאזני ו-2,970 מיליון ש"ח חוץ מאזני), אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 947 מיליון ש"ח (839 מיליון ש"ח מאזני ו-108 מיליון ש"ח חוץ מאזני) ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 6,453 מיליון ש"ח (5,953 מיליון ש"ח מאזני ו-500 מיליון ש"ח חוץ מאזני) (31.12.21 - אשראי המובטח בנדל"ן למגורים - 7,522 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה - 800 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר - 5,386 מיליון ש"ח).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, כגון ובעיקר - פרויקטי תשתיות, אשראי לחברות נדל"ן מניב ולווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר, מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2022, עמד על 2.4%, בהשוואה ל-4.2% ליום 31 בדצמבר 2021.

שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל בענף הבינוי והנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2022, עמד על 0.9%, בהשוואה ל-1.3% ליום 31 בדצמבר 2021.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני. מידע נוסף ניתן למצוא בדוחות הכספיים לשנת 2021. ליום 30 בספטמבר 2022, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוץ מאזני, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-557 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-519 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2021 ו-489 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לוויים

ליום 30 בספטמבר 2022, אין קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות הון.

סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פינגסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פינגסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

ברבעון השלישי של השנה, המדיניות המוניטרית העולמית נותרה מדיניות מרסנת, המאופיינת בהמשך העלאות רבית על ידי בנקים מרכזיים בעולם וזאת על רקע נתוני אינפלציה עולמיים גבוהים.

הצפי שנגידי הבנקים המרכזיים בעולם ימשיכו עם העלאות הרבית, לפחות עד לסוף השנה, תורם להמשך התנודתיות החדה בשוקי ההון ולהמשך עלייה בתשואות אגרות החוב בארץ ובעולם.

בעקבות שינויים אלה, גם ברבעון השלישי של השנה נרשם הפסד כולל אחר בגין אגרות חוב זמינות למכירה.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק, באמצעים הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

סיכון רבית

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורות העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציונליות. סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. בהתאם להוראות, נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית.

ניתוח רגישות להשפעת השינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפינגסיים

להלן מידע לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפינגסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

1. שווי הוגן של המכשירים הפינגסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2022			
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽⁷⁾	שקל ⁽⁷⁾	סך הכל	מט"ח	שקל	
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
8,169	4	8,165	8,297	(98)	8,395	8,947	119	8,828	שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾
8,135	(166)	8,301	7,988	(177)	8,165	8,666	(293)	8,959	מזה: תיק בנקאי

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפינגסיים, ראה באור 14 א' לתמצית הדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו המותאם⁽⁴⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2022			
סך הכל	מט"ח ⁽⁵⁾	שקל ⁽⁵⁾ במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח ⁽⁵⁾⁽⁷⁾	שקל ⁽⁵⁾⁽⁷⁾ במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח	
									שינויים מקבילים
(10)	17	(27)	(80)	(41)	(39)	43	4	39	עלייה במקביל של 1%
4	18	(14)	(64)	(37)	(27)	50	12	38	מזה: תיק בנקאי
91	(14)	105	290	44	246	(24)	(1)	(23)	ירידה במקביל של 1%
80	(15)	95	274	38	236	(36)	(12)	(24)	מזה: תיק בנקאי
									שינויים לא מקבילים
(127)	5	(132)	(165)	(11)	(154)	(173)	10	(183)	התללה ⁽²⁾
157	(10)	167	200	(3)	203	186	(15)	201	השטחה ⁽³⁾
133	(1)	134	140	(18)	158	181	(11)	192	עליית רבית בטווח הקצר
(23)	3	(26)	35	35	-	(180)	9	(189)	ירידת רבית בטווח הקצר

בתבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית⁽⁶⁾

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2022			
סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	
									שינויים מקבילים
534	5	529	397	(2)	399	357	1	356	עלייה במקביל של 1%
528	-	528	398	-	398	355	-	355	מזה: תיק בנקאי
(652)	(6)	(646)	(689)	2	(691)	(611)	(1)	(610)	ירידה במקביל של 1%
(646)	-	(646)	(691)	-	(691)	(610)	-	(610)	מזה: תיק בנקאי

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14 א' לתמצית הדוחות הכספיים.
- (2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועלייה ברבית בטווח הארוך.
- (3) השטחה - עלייה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.
- (4) לאחר השפעות מקדמות.
- (5) בתרחישי ירידת רבית, במגזרים צמוד המדד והמט"ח, מגולמת סביבת רבית שלילית.
- (6) בתרחישי ירידת רבית המשקפים רבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על ההכנסות נטו מרבית, בהתאם להנחות שונות.
- (7) במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2021, בוצע עדכון למודל פרעונות מוקדמים במשכנתאות ומודל פקדונות לפי דרישה (עו"ש במגזר המט"ח). השפעת העדכון למודל עדכון המודל (31.12.21) הוא גידול בשווי הוגן בסך של 100 מיליון ש"ח בתרחיש עלייה של 1% ברבית ולירידה בשווי ההוגן בסך של 86 מיליון ש"ח בתרחיש ירידה של 1% ברבית. מספרי 30.9.21 לא סווגו מחדש.

החשיפה בבסיס

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה (במיליוני ש"ח):

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2022	ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2022	
37	40	3,906	4,283	מט"י לא צמוד
35	36	3,654	3,881	מט"י צמוד מדד
(1)	(1)	(103)	(143)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פרוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה.

עיקר הפעילות בנגזרים הינו בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 30 בספטמבר 2022 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין		אירו	דולר
ירידה של 5%	(2)	4	
ירידה של 10%	(1)	11	
עלייה של 5%	10	(4)	
עלייה של 10%	23	(8)	

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פרוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק אינו חשוף בפעילות הפרוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 30 בספטמבר 2022 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

אחוז שינוי במדד	
ירידה של 3%	(82)
עלייה של 3%	82

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2021			30 בספטמבר 2022			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
3,245	-	3,245	3,440	-	3,440	עסקאות גידור: חוזי רבית
14,970	13,471	1,499	17,962	17,336	626	עסקאות אחרות: חוזי רבית
73,326	50,774	22,552	75,014	54,349	20,665	חוזי מטבע חוץ
73,828	73,789	39	47,674	47,631	43	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
165,369	138,034	27,335	144,090	119,316	24,774	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת הבנק לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 עמד על 127%, בהשוואה ל-128% בשלושת החודשים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2021.

יחס כיסוי הנזילות המינימלי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%. למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 8 לתמצית הדוחות הכספיים.

יחס מימון יציב נטו - NSFR

ביום 21 ביוני 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס, כפי שנקבע ברפורמת באזל 3 של ועדת באזל (BCBS). מטרת היחס הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך, באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב, בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח.

יחס מימון יציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש.

מימון יציב זמין, מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו, על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס מימון יציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש, הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפרעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ מאזניות.

החל מיום 31 בדצמבר 2021 (מועד יישום ההוראה), הבנק נדרש לעמוד ביחס מימון יציב נטו השווה או גדול מ-100%, על בסיס שוטף.

לבנק שיעור פקדונות קמעונאיים משמעותי, אשר על פי ההוראה מוגדר כמימון יציב זמין.

להלן יחס מימון יציב נטו:

31 בדצמבר 2021	30 בספטמבר 2022	
		באחוזים
139%*	134%	יחס מימון יציב נטו בנתוני המאוחד
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* הוצג מחדש.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך סחירים, הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2022 ב-70.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-71.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-56.3 מיליארד ש"ח, ו-14.3 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.

יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2022, עומד על 144.0%, בהשוואה ל-151.7% ב-31 בדצמבר 2021.

ביום 30 בספטמבר 2022 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-169.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-156.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים.

לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני וארוך.

יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

2021 בדצמבר 31	2022 בספטמבר 30	
	במיליוני ש"ח	
4,436	5,179	1
2,689	3,551	2
2,275	2,199	3

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים, בין היתר, הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם (ובכלל זה סייבר, אבטחת מידע והמשכיות עסקית), סיכון ציוד, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכון סביבתי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגיה - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2021 ודוח על הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2021. לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2022, בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2021.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2021 ולא חל בה שינוי, למעט האמור להלן.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326) - מכשירים פיננסיים הפסדי אשראי.

על פי הכללים החדשים, תכלית ההפרשה להפסדי אשראי הינה לאמוד את הפסדי האשראי הצפויים לאורך חיי האשראי. תהליך קביעת ההפרשה מתבסס על שיטה שפותחה במטרה לאמוד הפסדים צפויים, תוך הבאה בחשבון של מידע היסטורי ותחזיות צופות פני עתיד סבירות וניתנות לתמיכה. כמו כן, אמידה זו מתבססת על התאמות איכותיות והתאמות לגורמים מאקרו כלכליים, לרבות תחזיות והערכות סובייקטיביות של ההנהלה, הכרוכות באי ודאות. לשינויים באומדנים או בהערכות עשויה להיות השפעה מהותית על ההפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מידי רבעון, מבוצע בבנק הליך בחינה של נאותות הסיווגים וסבירות ההפרשה הכוללת, אשר גם הוא כולל היבטים של שיקול דעת, אומדנים והערכות לגבי רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק.

ככלל, ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס קבוצתי מוערכת לנכסים בעלי מאפייני סיכון דומים, ולגבי אשראי מסחרי בסיווג לא צובר, שיתרתו החוזית הינה מעל 1 מיליון ש"ח, אומד הבנק את ההפרשה על בסיס פרטני תוך שימוש בשיטת היוון תזרימי מזומנים ו/או על בסיס שווי הביטחון עבור הלואות שגבייתן מותנית בביטחון.

ההפרשה על בסיס פרטני מבוססת על אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב ממגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, ומחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הם סבירים במועד ההערכה. אולם, מטבע הדברים, אין ודאות, כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. ההפרשה הקבוצתית מחושבת לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים, כאשר באשראי המסחרי השיטה העיקרית עליה מתבסס הבנק הינה שיטה מבוססת שיעורי הפסד היסטוריים (WARM), ובאשראי לאנשים פרטיים ואשראי לדיוור מיישם הבנק את שיטת ההסתברות לכשל/הפסד בהיתן כשל (PD/LGD).

לצורך קביעת ההתאמות האיכותיות, מביא הבנק בחשבון את מאפייני הנכסים הפיננסיים ונתוני גורמים סביבתיים המתייחסים למגוון היבטים, לרבות שינויים בהיקף האשראי, שינויים בנפח החובות הבעייתיים, איכות הבקורות, ריכוזיות אשראי ועוד.

בנוסף להפרשה הקבוצתית המתקבלת מהמודלים הרלוונטיים, בוחן הבנק במסגרת ההתאמות האיכותיות האם קיימות אי ודאויות נוספות אשר אינן מקבלות ביטוי מספק בתוצאות שהתקבלו. הבנק מפעיל שיקול דעת לגבי אי ודאויות אלה, ובמידת הצורך משית הגדלות להפרשה הקבוצתית.

במהלך שנת 2020, נוכח אי הוודאות הגבוהה שיצר משבר הקורונה, הגדיל הבנק את ההתאמות האיכותיות המתקבלות במודלים הכמותיים בשיעורים ניכרים. החל מהרבעון השלישי של שנת 2021, לאור ההתפתחויות החיוביות במשק שבאו לידי ביטוי ביכולת לניהול המגפה ללא הטלת הגבלות חמורות על הפעילות הכלכלית, הסתגלות לניהול פעילות כלכלית רציפה לצד קיומה של המגיפה, ובפרמטרים מאקרו כלכליים חיוביים כדוגמת נתוני צמיחה מעודדים וירידה באבטלה, צמצם הבנק באופן חלקי את ההגדלות של ההתאמות האיכותיות שהושתו במהלך המשבר. עם זאת, במסגרת השיקולים בקביעת רמת ההפרשה ליום 30 בספטמבר 2022, הובאה בחשבון, בין היתר, אי הוודאות אשר עדיין שוררת לגבי השלכות משבר הקורונה, ונאותות ההפרשה נבחנה גם בהתייחס לאי הוודאות השוררת בעת הנוכחית בעקבות השינויים בסביבת המאקרו ובכלכלה הגלובאלית, בין היתר בעקבות מלחמת רוסיה אוקראינה.

לאור העובדה שיישום ההנחיות החדשות לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי החל מיום 1 בינואר 2022 הצריך בניית מספר מודלים חדשים ומורכבים, שטרם נבדקו אל מול תוצאות בפועל ועשויות לחייב כיוול בעתיד, וכן בשל מגבלות במידע ההיסטורי הדרוש לביסוס המודלים באופן מיטבי, הגדיל הבנק את ההתאמות האיכותיות ששימשו בחישוב ההפרשה הקבוצתית.

יודגש, כי ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות. אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלה מאמינה, כי הינם סבירים בעת פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, אין ודאות, כי הפסדי האשראי כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים, יהיו זהים לאומדנים ולהערכות שנקבעו.

הערכות הבנק בנושא ההפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. הערכות אלה אינן ודאיות והפסדי האשראי בפועל עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שננקטו.

באשר לעדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפרשה להפסדי אשראי צפויים (CECL), המיושמים בבנק החל מיום 1 בינואר 2022, ראה גם באור ג.1 לדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על הדיווח הכספי. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 בספטמבר 2022 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2022 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 22 בנובמבר 2022
כ"ח בחשוון, תשפ"ג

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2022 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

22 בנובמבר 2022

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2022 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

22 בנובמבר 2022